

стимулів до економічного зростання з боку попиту, і все це відбудеться на тлі зростаючої соціальної напруженості в суспільстві. Як і у випадку з надмірною податковою активністю, пасивність держави у сфері перерозподілу доходів не дозволить суспільству досягти межі добробуту, які задані соціально-економічною доктриною.

Очевидні труднощі пошуку державою необхідної міри перерозподілу доходів стримують економістів від оптимістичних висновків про те, що можна побудувати таку оптимальну податкову систему, яка не лише в теорії, а й на практиці, сприяючи одночасному підвищенню ефективності і зростанню рівності в розподілі, дозволить досягти в економіці суспільного оптимуму. Вчені і практики, які іноді дотримуються діаметрально протилежних поглядів на перерозподільчі суспільно-соціальні аспекти податкової політики, погоджуються в одному: в будь-якій економіці перерозподіл доходів у процесі оподаткування забезпечує виконання найважливішої соціально-економічної функції держави – забезпечення суспільного добробуту усіх без винятку громадян країни, а тому можна констатувати той факт, що соціально-економічна сутність податкової політики внутрішньо закладена в існуванні держави, яка забезпечує перерозподіл суспільного добробуту.

УДК 336

Круп'як І.Й.,
аспірантка кафедри фінансів,
Тернопільський національний
економічний університет

Державне стимулювання розвитку депресивних територій

В Україні зменшення регіональних економічних та соціальних диспропорцій, стимулювання розвитку депресивних територій належить до ключових завдань державної регіональної політики. Це пояснюється тим, що поглиблення дисбалансу соціально-економічного та культурного розвитку суттєво ускладнює здійснення соціально-економічних перетворень, формування загальнодержавного ринку товарів і послуг, збільшує загрозу регіональної кризи національної економіки. Регіональні диспропорції гальмують забезпечення високих темпів економічного зростання, сприяють виникненню депресивних територій. Саме тому на сьогоднішній день необхідною є більш ефективна і системна державна політика щодо підтримки таких територій.

Депресивний регіон вимагає кардинальних заходів у соціальній та економічній сферах. Однак, з огляду на обмеженість бюджетних ресурсів в Україні, уряду буде не під силу реалізувати такий комплекс заходів, та ще й на великих територіях. Таким чином,

варто диференціювати напрями і вагу державної підтримки та роль місцевих органів влади у цьому процесі.

Для здійснення ефективних заходів державного стимулювання розвитку депресивних територій треба врахувати такі чинники:

- в країнах Європи ефективність використання коштів є прямо пропорційною до якості, зокрема чіткості зазначених пріоритетів у регіональних програмах розвитку, окремих операційних програмах. Отже, законодавчі документи щодо підтримки депресивних територій повинні містити перелік заходів, для реалізації яких будуть спрямовуватися трансфери з бюджету, а також опис механізму контролю за використанням коштів. Регіональні програми необхідно складати на рівні області за стандартною схемою, що розроблена Кабінетом Міністрів України, адже подальшим кроком, як демонструє практика сусідніх держав, є вдосконалення національної програми регіонального розвитку;

- на рівні депресивного регіону може бути досягнутий інституційний консенсус з приводу включення до регіональних програм розвитку пріоритетних заходів, які будуть співфінансуватися з державного бюджету або будуть надані інші державні гарантії. Очевидно, високого рівня легітимності такого рішення можна досягти, якщо регіональні програми розвитку, розроблені відповідними підрозділами обласних адміністрацій, будуть схвалені обласними радами як представницькими органами місцевого самоврядування, а потім затверджені Кабінетом Міністрів України. За інших обставин Україну чекає участь Італії, Греції, Іспанії, в яких процедура та хід витрачання коштів з державного бюджету та структурних фондів Європейського Союзу викликали хвилю невдоволення серед жителів деяких регіонів, для підтримки розвитку яких спрямовувалися фінансові потоки. Синонімами термінів „регіональна політика”, „підтримка проблемних регіонів” на Півдні Європи стали вислови „лобіювання” та „корупція”. Саме цей негативний досвід започаткував дискусію з приводу соціальних наслідків активної регіональної політики ЄС;

- особливої уваги потребує узгодження конкретних соціально-економічних показників, згідно з якими будуть визначатися „економічно-депресивні регіони”. Як відомо, для спрямування коштів із структурних фондів Європейського Союзу використовують показник ВВП. Однак упродовж останніх років у середовищі Європейської комісії лунає критика такого підходу до оцінки рівня розвитку регіону як дещо спрощеного (не враховується частка працевлаштованого населення, рівень трудової міграції та ін). Більше уваги приділяється показникам, які визначають стан розвитку та мобільності людських ресурсів регіонів;

• необхідно зважено підійти до визначення депресивних територій, зокрема обміркувати можливість визначення окремих арсалів, площа яких не збігається з межами областей України як адміністративно-територіальних одиниць, а є частиною їх. Сучасною європейською тенденцією є застосування мікрівиміру для цільового спрямування дії регіональної політики, зокрема, коли йдеться про підтримку територій, які потерпають від техногенних чи екологічних катастроф, вони зазнають структурної кризи.

Таким чином, при вирішенні проблем подолання депресивності територій необхідно виходити з основних напрямів державної регіональної політики, а саме: вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів і підвищення ефективності територіального поділу праці, раціоналізації розселення; досягнення стабілізації виробництва у кожному депресивному регіоні, оптимізація структури господарства на базі ефективного використання наявного природно-ресурсного, виробничо-технічного та трудового потенціалу; удосконалення спеціалізації сільського господарства відповідно до зональних ґрунтово-кліматичних умов; здійснення програм облаштування депортативних народів у південних областях; формування нових територіально-господарських утворень – вільних економічних зон. Усе це спрямовується на зменшення сфери прояву кризових явищ і надмірної соціально-економічної територіальної диференціації.

Література

1. Закон України „Про стимулювання розвитку регіонів” від 8 вересня 2005 року №2850 – IV.
2. Міняйло О.І., Романишин В.О., Швед Ю.А. Регіональні особливості формування та розвитку державних фінансів в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №4(58). – С.58-65.
3. Папп В.В. Структурування економіки в регіональних суспільних системах: теорія, методологія, практика. – Інститут регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2007. – 71с.
4. Соболев Р.Г. Формування стратегії економічного розвитку регіону // Теорія та практика державного управління. – 2005. – Вип. 2(11). – С.144-148.
5. Філіпенко А.С. Державне сприяння розвитку депресивних і проблемних регіонів // www.icps.com.ua.

УДК 336.12:352

Куліченко Н.В.,
к.е.н., доцент, м.н.с.,
кафедри організації виробництва
і управління персоналом,
НТУ „Харківський
політехнічний інститут”

Комплексний підхід до управління місцевими бюджетами

Управління використанням коштів місцевих бюджетів набуває особливої актуальності в умовах обмеженості бюджетних ресурсів. Поставлені завдання та цілі можуть бути досягнуті тільки за умови фінансового їх забезпечення, але не повинні